

L'IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES D'UNA SOCIEDAT DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número. 2 céntims.
 Fora de Palma » 2 1/2 »
 Números atrassats » 4 »

Sonará cada dissapte, si té vent a sa flauta.

S'envian es números a domicili, tant a dins Ciutat com a ses Viles, pagant per adelantat a s'Administració (carré des Call n.º 10), 1 pesseta a conte de 16 números.

FESTES Y DIES FENÉS.

Sa feyna feta en diumenje
 El dimòni la se menja.

I.

—¿Qui es des mallorquins que no s'estima més dues festes que un día fené?

—Tothòm.

—Y en tot y amb axò: ¿Qui es que dexa de fé feyna, pòca ò molta, en diumenjes y festes colendes?

—Ningú.

—*Ergo*: si desitjám ses festes no es per descansá y santificarles.

—Ah! bé; però sa feyna des diumenjes, com no es obligatoria, digamho axí, se fá de milló gana; y com no més s'en sol fé es dematí, mós queda es decapvespre per devertirnos y corre la gan-dayna.—

Axò es lo que contesta cualsevol d'aquells que va a missa perque hi veu aná, y que no sab per quin fi es creat l'hòmo. Advertim que no mos empatxam d'ells; des séu pá farán sopes, y bon profit los fassin.

Però, n'hi ha molts d'altres que contestarán:

—Oh! jò som un pobre, y la fás per necessitat.

—Oh! jò la fás perque no tench gèni per estarme mans plegades.

—Oh! jò la fás perque m'hi obligan y per compromís.

—Jau, jau, jau, vataquí un cigarret per hòm; preniú cadira y enrahonarem un'estoneta.

Tú has dit que ets un pòbre y que no pots campá sense fé feyna en diumenje, perque tens infants y dòna y una sògra, y a tots los has de mantení tant si es día fené com día de festa.

Si lo que dius es vé, ja 't compatesch. Abans de que es téus infants muyrán de fam, trabaya es día de Nadal y tot, perque sa necessitat no té lley, y hey ha preceptes que obligan uns molt més que ets altres. Però, escoltem un pòch.

¿No ets tú un d'aquells que tenen per costum aná a nes Moll a veure desembarcá es tòros, quant los duben?

¿No ets tú un d'aquells que si hey ha brega de cans ò tracten de prová dos galls inglesos, en día fené, dexas es tirapèu, ò tiras ses paletes, ò pegas còssa a n'es talessos, y t'en hi vas correns a ferhi caramull?

¿No ets tú un d'aquells que, quant vé es càs de fusellá un criminal, una hòra abans ja esperas per allá ahont ha de passá sa processó?

¿No ets tú un d'aquells que passas es dilluns a *ca'n Mianos* ò a *n'es Molinà* panderetjant amb males compañies?

¿No ets tú un d'aquells que per Sant Bernat ò Sant Matjí ò sant Marsal, s'aflexan des jornalet per aná a prende soleyades?

¿No ets tú un d'aquells que en temps d'eleccions, pèrts s'asa y ses magranes, badocant y fent rotlet per devant ses taules d'ets embuys?

¿No ets tú un d'aquells que no li vé a un quart ni a mitj'hòra, beguent y mermulant dins sa taverna ò dins sa barberia?

Y ¿com vols que 't rétiga sa feyna, es cap de sa setmana, si aprofitas totes ses caygudes per aminvá es jornal? Y llavò, es diumenjes, tu pots y jò no puch, ¿vols rescabala lo que ja dus enrera des dilluns?.....

Ja hu sabem que es pòbres també s'han d'espaya y prende algun recreo; però, desenganet: la major part de pòbres, si es padás no los basta, sols ells matexos en tenen sa culpa.

Tú me deyas que may has tengut gèni per está aturat. Dam aquests cinch òssos, ¡tú ets des méus! No te prendán per vago; ja m'agrada ferm un gèni axí.

Però, si ets catholich, ¿no has pensat may que se pot empleá es temps en còses útils, sense falta a sa lley de Deu?

¿Cap conegut malalt tens a ne qui pugas fé una visita?

¿Res que aprende tens amb un bon llibre?

¿Res pots enseñá a n'es téus infants descarriats?

¿Sería temps perdut aná a l'ofici per escoltá s'esplicació de s'Evangeli?

Y ¿has d'ocuparté per forsa en sos téus negòcis ò en so téu ofici per no avorrirté desenfeynat?

¿No es s'interés que 't puñ perque fassis un trabay excessiu que 't dona guañ?

Sápies y entengas que s'intemperancia des trabay es molt mal sana, y que ha mort més hòmos que no n'han mort ses guèrres.

Es Mestre de tots es mestres mos vá dí que no solament de pá viú s'hòmo; y per axò a més des repòs que cada nit dam a n'es còs per restaurá ses séues forses, mos imposá es descans d'un dia cada setmana per alimentá y restablí sa forsa des nòstro esperit.

¡Mal haja sa malfenería! però, alerta! qu'un hòmo tant se pèrt per massa com per massa pòch.

Y tú atxecaves, que quant ne fás, la fás per compromís y de molt mala gana.

Axò sols heu pot dí una modista.

Y efectivament. Si ses séues señores parroquianes necessitan un vestit refús ò tayuscat ò engirgolat de nou, per aná a sa derrera missa des diumenjes, ò a nes Teatro es vespre, y sa qui los hócús no l'enviás just mitj'horeta abans, ¿qui tendria culpa si ses señoretas arribassin a mitjan missa ò a nes segon acte de sa funció?

Y ¿ara creís que dins l'iglesia, aquelles señores, amb so llibret devant, mentres se componen ses sobrefaldes y enflocades, mitj de joneyons, no resin un Pare nòstro perque el Bon Jesus perdon a sa modista es pecat mortal d'havé fet feyna en diumenje?

Y si es un mitx fadrí picapedrerètxo, que té uns quants parroquians mossons, ja se sab, que com no més se tracta de *remendos* s'han de fé en diumenje. Es vé que en llòch d'un parey d'hòres, ja que hi son, trabayan tot lo día; però axí surt més barato a n'es *señó*, y es *mestre* y es manobre tenen més motiu per des-suá es vespre dins ca'n Rasca.

Y si es un trist brassé que guaña es pá a un tay d'obres públiques, y es qui

fà cap li diu: diumenje has de fé feyna ò si no, no tornis; ¿no es regulá que crega à nes capatás que li ha de pagá un mes ò dos de feyna, maldement no quedí gayre bé en so *Señó* que li ha de pagá sa que haurá feta durant tota sa vida?

Y es bergantells, ò bergantelles, que están enxiquerats tot lo día dins ses tendes ahont se venen robes ò botons y altres bagatèl·les ¿no es per compromís que salan sa missa y aguantan fins que ha tocat la una?

¡Es clá que tot axò son compromisos!
¡Y uns compromisos del dimòni!

II.

Moysès rebé de mans de *Qui comanda* deù manaments que componen una lley sencera, s'única que pot retjí à tots es pòbles, y que no admet reformes ni empeditures.

Y diu à tot hò m racional, es tercé article:

«Sis dies trabayarás y ferás totes ses tenes feynes.»

«Emperò es día sèptim es des téu *Señó*; y no n ferás de feyna, ni tú, ni es téu fíy, ni sa téua fia, ni es téu criat, ni sa téua criada, ni ses téues bèsties, ni s'estrangé que se trobi dins ca-teua.»

«Perque en sis dies fé el *Señó* el cèl y la tèrra y tot quant hey ha en lo mon; y vá reposá en el seté, y vá benehí aqueix día y el santificá.»

L' Iglesia Cathòlica predica aquest precepte diguent à n' es séus fíys: «*Santificau les festes.*»

III.

Hi ha moltes ciutats ahon es séus vesins no son catòlics, y à pesá de se tan *despreocupats* observan rigorosament es precepte de no trabayá en diumenje; fins à n' es punt de no repartí cartas, ni pastá à n' es forns, ni doná funció à n' es teatros; quant heu fan axí, motius molt rahanables tenen; al manco donan proves de ser gent de bon govèrn.

Es negres més incivilisats fan festa un pich cada setmana. Es mòros observan es divèrnes. Es judíos observan es dissapte. Es bons cristians celebran es diumenje en memòria de sa resurrecció de Cristo.

¿Qué passa dins sa nostra capital? Cada hu fá lo que vol. Ets hòmos de negòci, cegats per s'interés, passen ses hòres fent contes y factures. Ets hòmos de trabay, quant no tenen ses eynes en ses mans, fan ses estacions per ses tavernes. Es tendés y venedós, amb sa botiga uberta cridan sa gent per despatxá cada qual sa mercaderia.

Es sastres y modistes s'afañan y petrucan ses atlòtes per acabá *trajes* à la descosida, que quant vé la fí, de deù vegades nòu, no quedan enllestits.....

Però, reparauhó: la major part des

qui se rebentan fent feyna en diumenje, ¡pareix mentida! son aquells que sa feyna més los put, y per axò casi sempre van arranca sega.

Y es qui en fan per aplegá un raconet, mal rumbo duhen, perque, s'adagi heu diu: *Sa feyna feta en diumenje, el dimòni la se menja.*

Es còs y s'esperit de s'hòmo necessitan descansá, y si no es es día que fa sèt, es que fá vuit ò nòu ò deù se ret, y llavò si que sol sortí cara sa festa!

Ja sabem que à n' es Govern li interessa pòch que es pòble crega en Deu ò amb el Dimòni; sols li còu que sa riquesa imponible augment, que se conservi s'òrde, y, si tant voleu, que no mos classifiquin entre es pòbles incivilisats.

Però res de tot axò succehirá mentres sols se distinguesquen ses festes des dies fenés, per ana, la gent, de bauxa y un pòch més mudada; perque esta ben vist que lo que per una part se avença trabayant en dies de precepte, per un'altra se pert y se tuda en pòrros fuyes y en diversions casi totes inmorals; perque no pot haverhi òrde alla ahont cada qual fá lo que vol, trastornant ses bònes costums y ses relacions comercials; y perque sa *verdadera civilisació* no més pot ser allá ahont sa *Lley de Deu* es respectada y está per demunt totes ses constitucions y usances mundanes.

¡Ay d'aquells capitalistes que obligan à n' es trabayadó à fé feyna en diumenje! A un pròxim séu el manetjan com que manetjá una máquina. Per axò s'axecan de tant en tant aquests axams, y se rebèl·lan, y parlan de s'esplotació de s'hòmo..... y à voltes tenen rahó.

A molts d'aquests ricots, de còr de reure, los podrian dí: recordauvos que també foreu operaris; no priveu à un hòmo des descans, perque es com si l privasseu de pensá qui es ell y ahont vá despues de mort. Lo que li pagau no li fá profit, perque com té aufegades ses potencies de s'ánima, llun d'arreconá es salari el fá malbé cercant espansions que li compensin aquell escés de feyna.

Sa vostra riquesa haurá augmentat amb sa suhó des pòbre, profanant ses festes, però ¡ay de vòltros! qui no obeheix à Deu, tampòch obeheix à n'ets homos. Aquesta set de guan y d'especulació immoderada amb à que arrancau es cò à n' es jornalés, es sa pedra foguera que just amb una espira encendrà s'esca des socialisme.

Repetim que axò no més heu feim present à n' es mallorquins ignorants que se tenen per catòlics.

Es despreocupats que sobre aquexa materia cara alta s'riuen des catholicisme, poden prendre lissó des savis protestants.

MOSSEN LLUCH.

FILOXERADAS.

Ja es hòra de fé es cubs nets,
Es congrens y portadores;
Atlotes veremadores
Ala, ala, à smolá es trinxets.

Sa verema será poca
Perque enguañ ha plogut pòch;
Y qui sab si à qualche llòch
Heu rapetjará sa lloca.....
¿Qué hem de fé?

Prende es temps axí com vé.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—En tú 'stich, si hòmo, sí.

Vetx que ralla es meu diari
D' un mal que ataca à ses viñes,
Y diu que ja hey ha campiñes
Sense un sep per necessari.

Diu que es un animaló
Que cria entre ses serments;
Y han fet mil ingredients,
De bades, per matarló.

¡Paciencia!
Amb axò no hey val ciencia.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—En tú 'stich, si hòmo, sí.

Per la France ha pegat fórt
Y ha fet molts de señós pòbres;
Figura 't tú que no tròbes
Un rem per un sant conhòrt.

Y per España ja ha entrat
Y fa matx à té qui té;
Amo hey há qui à n' es cellé
Per no veurel, l' ha esbucat.

Ja es segú
Que será bò per cualcú.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—En tú 'stich, si hòmo, sí.

¡Ja es de rahó! Es mallorquins
Que tenim sa viña sana,
Y per Londres, per l' Havana
Embarcam es nostros vins;

Calcula s'augment de prèu,
Per cortí, que prest veurem;
Figura 't lo que treurem,
¡Jò que heu tench tot fagonèu!

No perilla
Que es mal tòch à n' aquesta illa.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—En tú 'stich, si hòmo, sí.

Y per altre banda dich:
Si es cólera vé per ma,
¿No pòt d' avuy à demá
Veni aquest altre inimich?
Perque, ¡foy! tothòm en ralla,
Es diari y tot heu diu
Que es vapors duhen d' estiu
Tants de fruyts... y es govèrn calla.

En sustancia
Cualcú peca.... d' ignorancia.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—En tú 'stich, si hòmo, sí.

Jò que es diumenje à Ciutat
M' en hi vatx en diligencia
Per senti sa conferencia
Que à bon-hora han refermat.

¡Ja seria bona aquesta,
Pèrde es temps y sa verema,
Abans de que sa corema
Que predican estás llesta!
Duch verera
Que tendrem sa filoxera.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—En tú 'stich, si hómo, sí.

—
Quan prou s' haurán escañat
Per darmos un bon avis,
Ets inimichs del país
Ja mos haurán empestat.
L' IGNORANCIA heu pot escriure
Maldement no hey pòs remey:
«En aquest mon, de sa lley,
S' en riu es qui s' en pòt riure.»

¡Ay Señor!
Y com mes 'nirá, pitjó.
—Agustí, ¿No 'stás en mí?
—Sí! sí! sí! si hómo, sí.

UN VIÑOVOL.

ES FERRO-CARRIL Y ES POBLES.

Anam à dí quatre paraules per enterá à n'es qui no heu sab, de lo que han fet es pòbles de Mallorca que han tengut sa sòrt de essé enfilats p' es ferro-carril. Convé que tot qued assentat encara que sia en es registre de L' IGNORANCIA, perque cualsevol, d' aquí à un grapat d' anys, se puga convence de com han correspost alguns Ajuntaments à n'es beneficis que una Societat particular, més generosa que interessada, los ha portat fins dins ca-séua.

Comensant per Palma, deu havé de constá que ses aceres des Pont de sa Porta Pintada, es pas empedregat per entrá à s' Estació, es Pont de sa Porta de Jesus, y altres empirrèumes han estat fetes y satisfetes per s' Empresa. Era d' esperá que qualque Ajuntament des que hey ha hagut aquests cinch anys derrés, hauria fet aceres desde es cap d' amunt des carré dets Oms fins à sa Porta; que s' hagués cuydat al manco de llevá sa pols y es fanch de per demunt es Pont; que hagués dictat qualque disposició perque aquex axám d' allòts esgarrapats, estudiants de vagaría, no destruissen es jardinetes públichs de s' Estació ni s' afuassin à n'es passatgés quant arriba es tren.

Res d' axò ha succehit. ¿Y com voléu que fassin una acera empedregada, dins aquell tròs de plá, si per allá no hey viu cap Retgidó? ¿Com voléu que s' Ajuntament s' entrelenga à llevá, d' ivèrn, es tres pams de fanch de per demunt es Pont, si ell está encallat no solament d' ivèrn si no també d' estiu? ¿Y com volem que pòs retgit à n'es mossos de cordel dictant un reglament apòsta, si li vé just es fé observá uns cuants articles de ses Ordenances publicades?

A Santa María es allá ahont tenen s' estació just dins es pòble. Si es Batles s' en haguessin temut, haurian procurat que es constructós de cases que miran de cap à sa vía no haguessin fet un monstruari d' *adefessis*, pues ni ha hagut qualcun que ha comensat sa casa per ses teulades. No se tratava de obligarlos à gastá doblés d' un modo superflúx, sinó de ferlos veure que no tenen dret à enmalaltí sa vista des qui passen per una vía pública, alsant unes fatxades que sols poden passá per teló de fondo, à una escena de nit, dins un teatro d' aficionats.

Ets alaronés prengueren sa colada tendre en so fé un *tramvia*. Pareix que hi ha hagut èrro de contes. Si no l' han d' acabá, no importa corre. Y es de Consey, podian havé ubèrt amb pòchs doblés un camí dret que los avensaria una mitat de temps. Dexemhó corre; ja ha estona que el Dimòni no hey troba remey.

A Binissalem, s' estació sembla una comuna; tothòm te dret d' estatje y de passatje. Bellement podia haverse projectat uu carré nou y sembrarhi uns quants arbres; però ets Ajuntaments d' aquella Vila tenen mal de caps més gròssos; no jugan amb' aquestes còses.

Inca! Parlem d' Inca que també es capital de partit judicial, es pòble de ses escudelles y des cans de hòu. Si Inca hagués estat un llogaret d' Algé, abans d' inaugurar-se es ferro-carril hauriau vist projectada una rambla desde es mercat, dreta en candela fins à s' edifici principal de s' estació; hauriau vist un Pont ben ample y enrasat demunt es torrentó pudent que hey ha entremix; hauriau vist casals alineats, si no de *lujo*, de bon aspecte al manco; y llun de costarli un céntim, à s' Ajuntament, fé aquest miracle, s' hauria forradét, perque axò ben duyt era un negòci. Però s' Ajuntament inquiero, sols ha tengut coratje per baratá ses antigues y caracterisades portes de la Sala, amb' unes altres molt *remacas* que mos fan s' efecte d' una ploma de pavo real posada allá ahont té sa coua un porcellí; per axecá una torratje y entimarli un cranch ò una araña que ha d' aguantá *En Figuera*; per obrí un pou en es mercat y tornar-lo omplí amb sa matexa terra. Y es passetjés que arriban amb so tren, davallan daxo, daxo per sa costa, troban sa carretera amb pols ò fanch, llavò vé s' empitada y es cap d' amunt s' estrellan si no están alèrta à sa girada.

Peguèm de cap à Muro, y veureu que su devant s' estació hey ha un pont que vá à nes poble. S' edifici ja se implantá à posta de modo que enfilás de mitx à mitx sa carretera; però just part de fora de s' entrada à s' estació fá un revolt

molt sech y enfonsat y mal d' emprende, com si diguessim un trabucadó de carros. Axò se podria adressá y nivellá amb manco de vint lliures..... y s' Ajuntament de Muro deu esperá que pag sa Compañia.

¡Sa Pobla! Oh! Sa Pobla quedá bé es dia que hey vá aná es primé tren; hey hagué beure y confits y dolces y de tot abastament; músiques, banderes, enramades, *Te-Deum*, y discursos, sobre tot discursos. Tot axò aná bé, perfectament; sa Pobla vá mostrá que no té es cò de suro, y que es un pòble susceptible de ilustrarse. Però lieu hem de dí tot: sia que aquell dia gastassin tots es fondos, sia que s' Ajuntament no mir còsa important axò de cumplí un compromís, lo cèrt es que havia demanat, à s' Empresa des ferro-carril, terré per axamplá es camí de su devant sa plassa de tòros, oferinsse à alsá es marje nou; que s' Empresa generosamente hey consentí y l' hey doná, (1) y que d' es marje no més hey ha alsats es fonaments, en perjudici y molestia des bon servici y de sa seguritat d' aquella estació. Sa Plassa de tòros feya molt més nosa à n'es camí, però com es un establiment de *recreo públich* y es seus amos son poblés, no era prudent escapsarló: *Hechos como este no necesitan comentarios*.

A Sineu, veuen es jep d' altri y no veuen es séu. Dihuen que s' Ajuntament també se troba al baix. Heu creim; y molt s' hi deu trobá, quant no ha tengut *aliento* per espropiá una faxeta de terré y fé un camí dret que des mercat envestís à s' estació, y axò que quant se feyen ses obres, li haurian ajudat en part! Que fassin voltera; noltros hey venim à bé. Ells están avesats, quant van à Manacó *per terra*, à fé cinch girades seques dins un redol com un' era. Que revoltin fin que noltros direm basta.

A Petra, no hey ha res que dí: s' Ajuntament empedregá amb quatre matacans unes aceres que per cada una en passa bé un hòmo de costat, y deuen tení setanta pams, en banda, de llargaria.

A Manacó..... S' Empresa los cedi una bona part des solá que havien mnesté per fé una gran plassa; pero axò no bastava; llavò havia de tancá s' estació amb una balaustrada de ferro mostratjat com sa de Palma, y no heu vá volé fé. Pòch importava que ses accions estassen à 60 en llòch de 100, lo essencial era que en passetjarse per se plassa vessin una bardissa maca. No hey ha res que dí si es manacorins no estaven per gastá doblés en banderetes, suposat

(1) S' Ajuntament de Sa Pobla vá sebre cobrá es való d' un tros de terra que ocupá sa vía des ferro-carril; era un ermás que li deyan es carnatje, y sols hey goxaven ses porrasses. Valga per antecedent.

que deyan que tenian deutes mes sagrats. Però, un poble tan religiós y *comedido*, ¿no hauria trobat dos ciris per cantá un *Te-Deum*? ¿No hauria pogut sortir a camí amb so *cò demunt sa mà* à nes ciutadans que hey arribaven, per rebrerlos al manco amb bona cara? (1) Ses festes que més tart han fet ¿no han demostrat que eren excuses ses rahons que daven per no *fè menció* de s' arribada des ferro-carril?

¡Es pòbles de Mallorca, s' han lluit! han demostrat una vegada més, que, quant se tracta de ferlos un favó, es necessari anarlos en testets y darlos es papé, es tabach y es misto encés; y gracies si no mos escupen per sa cara.

Sa Compañia des Ferro-carril es sa que ha fet més bé à Mallorca, entre totes cuantas sociadats hey ha establides; perque no sols ha favorit ses classes acomodades facilitarlos llòch per invertí es seus capitals, si no que aquets doblés han quedat la major part à dins ca nostra, donant feyna à molts de cents de jornalés, durant aquets cinch anys que no tenien ahont aná à ferné. Es ferro-carril ha estés relacions, crea mercats y y fires, fá de tots es mallorquins una familia, dantlos benestar y mèdis de viure que abans no conexien; y à pesar d' axò qui no li tira pedres cara à cara, les hi tira de part d' arrera. Molts d' Ajuntaments han dat es mal exemple, no fént es cas degut à n' aquesta Empresa vertaderament notable y profitosa; plañentli s' auxili y sa consideració que s' merexia. S' egoisme de alguns particulars, que no los aconhorta un sis per cent també li ha fét la guerra sorda; però à pesá de tot, es Ferro-carril alstará xélla, perque té elements de vida que poden resistí à tots es cuantre temps.

UN CARRILÉ.

DICTAMEN.

Mr. Richard ha escrit ratificant se séua opinió, contraria à sa de Mr. Hermite, sobre sa probabilitat de obtení pous artessians à Mallorca.

Parex que se dona en cò de trobá aygo ascendent à 4 ò 5 cents metros, gastant un capital de 40 à 50 mil duros; y ell prendia part interessada en s' empresa.

Deu vulga que heu provem y que vaja bé; però axò no vol dí que, esperant aprofitá ses aygos que *encara han de neixre*, hajem de dexá perde ses que *veim*

(1) Bé es veritat que alguns manacorins reberen es primés passetges demunt s' anden, dantlos sa benvinguda afectuosa; però axò sols confirma sa justícia emb à que es periòdichs, fentse eco de sa veu general, reprovaren es comportament d' un pòble que té sa vanagloria de essé es segon en vecindari, dins Mallorca; y es qui el governan no han sabut posá ses mans demunt es delincuentes que repetides vegades han intentat *fè descarrilá* es trens de passatgés.

nades desde temps inmemorial. Aquí tenim ets òros; L' IGNORANCIA es d' opinió que val més un tort en sa má que mil y cinch cents que volan.

XEREMIADES.

—¡Estam de desgracia! deya una Colometa à un que la mirava amb uys de tentació.

—¿Qué tens?

—Jò no tench res; emperò estich retgirada de veure lo que passa.

—¿Com es ara?...

—Mira, llegeix es *diaris periòdichs* d' aquets días passats, y en trobarás de bònes: un hòmo que cau à sa font de *sa fébra*, y es guarda morí; à un altre, d' una troncada, li trèuen es bras dret de *pollaguèra*; un carro passa per demunt una nineta, y tota la copetja, que era lo manco que poria succehí; à una dona li afollan una ma, per defensarsé sa gargamella; devés no sé ahon, se pega fòch, ara que no tenim aygo; à Sellsas arman un alborot de piñòl vermey; y per últim, ¡y aquesta es sa més gròssa! à sa méua germana, qu' es jove, guapa y grassa, menjant una tayada de sindria, li ha caygut un tròs de caxal.

—Y ¿axò es tot?

—¿Qu' heu trobas pòch, sobre tot are, despues de tres anys sechs, qu' han fét perde à n' ets hòmos fins y tot ses ganes de casarse? ¡Sabs si tú t' hi trobásses dins sa pell d' una fadrina, altre cantet farias!

A Porreras també tenen sa séua banda de música, y l' empran per sortir à camí à un bou que manaven de Sineu, per *toreyarló*. Y es bou que no devia aná de toros, à mitjan camí rompé sa corda y diu: cap à Sineu m' en torn. Y sa música à la mal hora de sa nit sa cansá d' esperá y diu: tornem cap à Porreras.

A Inca ha succehit aná à sortir à camí amb sa música y atxes de vent à un cá de bou que havia alcansat victoria en es tancats de Palma.

A Palma, no fá quinze dies, sa matexa música que sol acompanyá es retgidós de tota alsada, acompanyá un gegant demunt un carretot un vespre que feyen es sobreposats per una festa de carré. Noltros com heu verem mos pensarem si *alló* seria es nou patró, que per arribá à bon port li manca à n' es nostro Ajuntament.

¡Llástima que no s' haja compost un acompanyament p' es *Gois de San Cristòfol gloriós!*

¡Llavò dihuen que sa Música no suavis ses costums des pòbbles!

—¿No 'm sabriu dí ahon és es Foment de s' Escultura?

—Foy! allá mateix ahon hey há es de sa Pintura.

—Però, jò no hey veix res....

—¿Que ets llosco? Ja repararás ses vases.

* *

S' altre día, abans de rompre s' auba, un carro carregat de portadores plenes de alló que put, travessava un carré mitx desempedregat, y la mala sort volgué que se desencercolás una d' aquelles *ánforas* regant es *xocolati* arreu per terra. Ara considera ánima devota com aquells vehinats obriren es portals s' entabanada que reberen; y gracies que per allá es taps de ses tronetes eran ajustats y que si acás no més hey va caure lo més clá....

Lectó que pateis d' asco, no mos califiques de grollés.

Axò es un fet més digne de ser apuntat à un diari que molts d' altres que cada día estampan; al cap y à la fi no deim res immoral.

Parlem d' un' altre còsa. ¿Còm se deu trobá de dobbés fets sa Junta que deyen que s' havia de reuní per tractá de canalís ses aygos?

* *

El dianxe son ets atlòts. De vegades tenen unes sortides que dexan à un hòmo sech y sense paraula. Dich axò perque divendres passat un señó gras, que nadava amb carabasses y feya es batagot perque no 'n sabia, se tirá en má quant també si tirava un atlòt de uns dotse anys que surava com un peix. Aquell señó, que devia essé des preocupats del día, que volen que tot-hòm los respect es séu indiferentisme, y per altre part no dexan de fer bèfa de ses creencies dets altres, repará que s' atlòt duya un escapolari passat pes coll, y li digué: Tira axò; ¿no véus que t' embarassa per nadá y que el mon s' enriu d' aquestes beneytures? Y vosté, li digué s' atlòt, ¿perque no tira aquest escapolari de carabasses que s' ha posat? Segurament que deu sebre tant de doná conseys com de nadá.

Es señó callá, y se begué es còp com sa figuera.

NOTA.

S' abundancia de material (y es la veritat) es causa de que no insertém en aquest número es segon article sobre *Pescades*, y altres articles que havem rebut d' Artá y de Séuva. Advertim à tots es qui mos dirigexen trabays sobre es seus *trabays* que si no estampan una firma coneguda, sols no los acabarem de llegí.